

Presentació

Aquest *Invesbreu* recull el resum de dues recerques que tracten el tema de la violència exercida pels joves i centrant l'objecte d'estudi principal en les seves víctimes.

La primera recerca avalua el *Programa pilot d'atenció a víctimes de delictes comesos per menors*, a partir de la tasca feta pels professionals de l'SMAT (Servei de Mediació i Assessorament Tècnic) en el marc d'aquest Programa que es va posar en marxa el novembre de 2014. Els resultats donen molta informació recollida *ad hoc* per a aquesta recerca respecte a les víctimes dels joves infractors, la seva afectació i les intervencions que les ajuden. L'objectiu principal de l'estudi és avaluar els objectius del programa i valorar el seu acompliment, així com proposar els canvis i propostes de millora que sorgeixen de les conclusions i lectura dels resultats.

La segona recerca aborda el camp de la violència filiofamiliar, és a dir, la violència exercida dels fills cap als pares, centrant-se en la mare com a víctima principal. La investigació compara 2 grups de mares, unes que han denunciat als seus fills per violència contra elles i altres que no. L'estudi pretén esbrinar quins són els factors que les fan més vulnerables a patir aquest tipus de violència. Altres elements que es valoren són el *nivell de responsabilitat* que reconeixen les mares i la *intenció de canvi* que tenen respecte al problema, per tal de poder elaborar i millorar els possibles tractaments amb les dues parts del conflicte.

La lectura, tant d'aquests resums com de les recerques completes publicades a la web del CEJFE¹, aportarà al lector nous elements per al coneixement de les iniciatives de l'Administració per millorar l'atenció a les víctimes de delictes, que donen resposta a la normativa recent nacional i internacional, i a la necessitat social de protegir i donar suport a aquestes persones, protagonistes involuntàries i sovint oblidades del procés penal.

1. Les recerques complertes es poden consultar al *Catàleg d'investigacions* del CEJFE: http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/formacio_recerca_documentacio/recerca/catalog_d_investigacions/

Avaluació del programa pilot d'atenció a víctimes de menors

Autors: CEJFE: Capdevila Capdevila, Manel (coord.); Ferrer Puig, Marta; Framis Ferrer, Berta; Batlle Manonelles, Ares; López Izquierdo, Berta; Blanch Serentill, Marta; Escarré Borràs, Aida.
SMAT: Ayora Mascarell, Lúdia (coord.); Cima Mollet, Montse; Díaz Alonso, Mònica.

Introducció

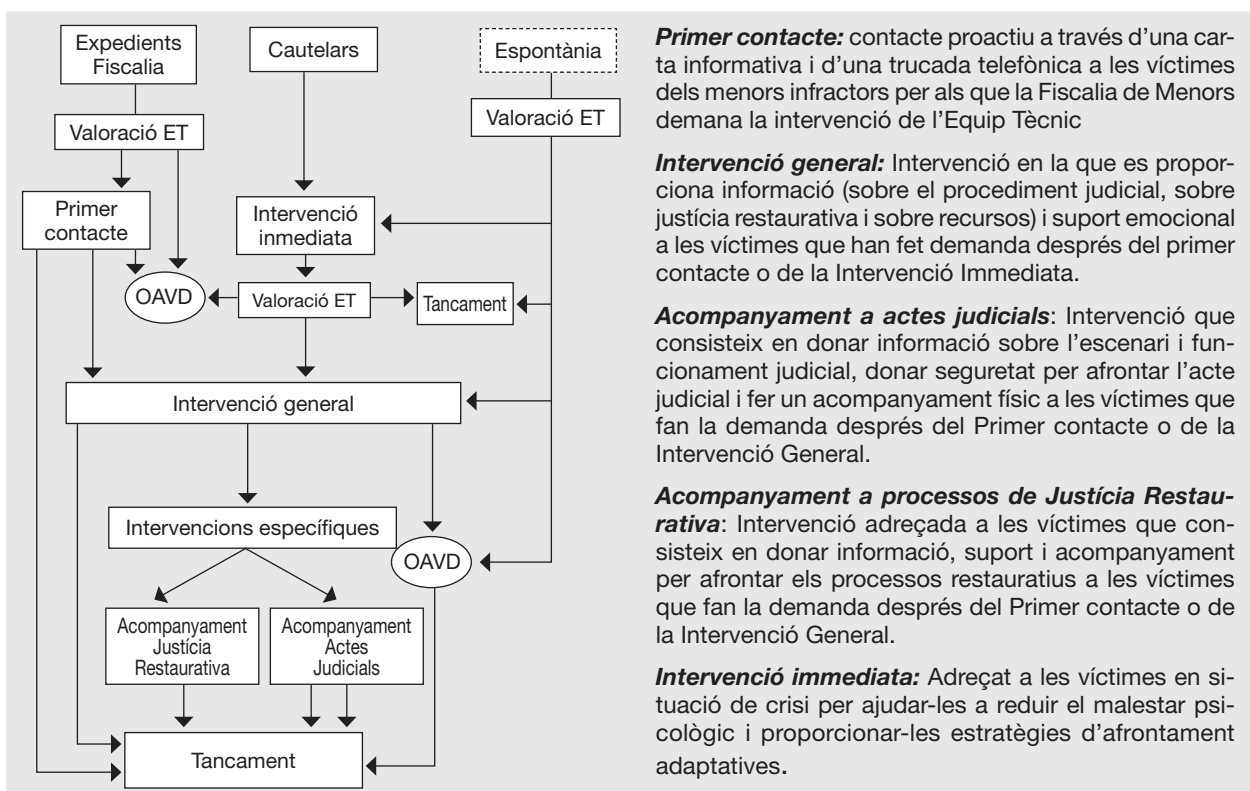
La Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil (DGEPCJJ) va posar en marxa, el mes de novembre de 2014, un projecte pilot d'Atenció a Víctimes de Menors Infractors. Aquest es duu a terme per professionals del Servei de Mediació i Assessorament (SMAT), de manera coordinada amb les Oficines d'Atenció a la Víctima del Delicte (OAVD), que depenen de la mateixa Direcció General. El programa parteix d'una visió integral del sistema de justícia juvenil, en el que es vol tenir en compte, de forma equilibrada, tant els infractors com les víctimes. En el cas de les víctimes, s'observa qualsevol delicte, de manera proactiva, personalitzada i individualitzada, per tal de contribuir a disminuir els efectes de la victimització, promoure els seus drets i reparar el dany patit.

L'avaluació d'aquest Programa, que es presenta a continuació, aporta per primera vegada de forma sistematitzada un perfil de les víctimes de menors infractors, explica com són les intervencions realitzades amb elles i l'opinió i la percepció que tenen d'aquestes intervencions tant les pròpies víctimes com els professionals que les atenen. S'han revisat també els processos de treball amb la finalitat d'avaluar els resultats de les intervencions realitzades amb les víctimes, tant pel que fa a la seva eficàcia (nivell d'assoliment dels objectius) com a l'eficiència (relació entre els resultats obtinguts i els recursos destinats). Les conclusions obtingudes permetran introduir millores tècniques, optimitzar els recursos i ajustar les actuacions professionals.

El disseny del Programa pilot d'avaluació el va dur a terme l'SMAT amb el suport del Centre d'Estudis Jurídics i Formació especialitzada (CEJFE) en el format de treball *Debat a Bat*, que consisteix en sessions d'aprenentatge col·laboratiu, que duen a terme professionals coneixedors d'un tema de la mà d'un expert, amb la finalitat d'elaborar un producte concret que millora o innova la seva praxi quotidiana.

El programa pilot va definir un circuit d'atenció a la víctima de menors infractors que es reproduïx en el gràfic 1.

Gràfic 1. Circuit d'Atenció a les víctimes

Primer contacte: contacte proactiu a través d'una carta informativa i d'una trucada telefònica a les víctimes dels menors infractors per als que la Fiscalia de Menors demana la intervenció de l'Equip Tècnic

Intervenció general: Intervenció en la que es proporciona informació (sobre el procediment judicial, sobre justícia restaurativa i sobre recursos) i suport emocional a les víctimes que han fet demanda després del primer contacte o de la Intervenció Immediata.

Acompanyament a actes judicials: Intervenció que consisteix en donar informació sobre l'escenari i funcionament judicial, donar seguretat per afrontar l'acte judicial i fer un acompanyament físic a les víctimes que fan la demanda després del Primer contacte o de la Intervenció General.

Acompanyament a processos de Justícia Restaurativa: Intervenció adreçada a les víctimes que consisteix en donar informació, suport i acompanyament per afrontar els processos restauratius a les víctimes que fan la demanda després del Primer contacte o de la Intervenció General.

Intervenció immediata: Adreçat a les víctimes en situació de crisi per ajudar-les a reduir el malestar psicològic i proporcionar-les estratègies d'afrontament adaptatives.

Metodologia

La població objecte d'estudi es va extreure del grup de totes les víctimes conegudes d'infractors menors d'edat durant el primer semestre de l'any 2016 a Catalunya. En total van ser 1.347 víctimes. D'aquestes, l'SMAT es va poder posar en contacte finalment amb 935, que són la població respecte a la qual s'ha fet l'estudi.

Es va recollir informació a partir de diferents instruments creats *ad hoc* per a la recerca que s'empleaven en funció del tipus d'intervenció portada a terme amb les víctimes. El dossier 1 incloïa *dades generals*. El dossier 2 *dades del primer contacte*. El dossier 3 *dades de la intervenció immediata*. El dossier 4 *dades de la intervenció general*; el dossier 5 *dades sobre l'acompanyament a actes judicials*. I finalment el dossier 6 *dades de l'acompanyament a Justícia Restaurativa*.

Es van dissenyar també expressament tres tipus d'enquesta per passar telefònicament a les víctimes quinze dies després de finalitzar completament l'actuació de l'SMAT. Aquestes enquestes van ser elaborades conjuntament entre l'SMAT, el CEJFE (qui les va dur a terme) i el CEO (Centre d'Estudis i Opinió, que en va supervisar tot el procés).

Les enquestes tenien a veure amb la valoració que feien les víctimes respecte al tipus d'intervenció que havien rebut, segons haguessin estat ateses en una *Intervenció General Presencial*, o bé en un *Acompanyament a actes judicials* o bé en un *Acompanyament a Justícia Restaurativa*.

De tot plegat, s'ha fet una explotació quantitativa i qualitativa de les dades i s'ha fet una discussió de resultats per equips amb una posta en comú de les principals conclusions i propostes. Els objectius del programa han estat avaluats conjuntament amb tots els equips responsables.

Resultats

En l'estudi complet, el lector trobarà els resultats presentats en 3 blocs:

En el primer es presenten resultats descriptius del programa (població atesa, freqüències i percentatges de les intervencions recollides).

En el segon bloc específicament s'avalua el programa, des de les hipòtesis de treball establertes en un principi, fins l'assoliment dels objectius d'intervenció i els procediments seguits.

Per últim, el tercer bloc aporta les conclusions i propostes.

En diferents annexos es poden consultar tant els instruments utilitzats, com les dades detallades de l'avaluació feta.

Alguns dels resultats més destacats són:

1. Respecte al perfil de la víctima

Dos de cada tres víctimes són homes. Quatre de cada cinc són espanyoles. Quasi la meitat de les víctimes són menors d'edat i la mateixa proporció coneixen el seu agressor. L'edat mitjana de la víctima és de 27,33 anys. La meitat de les víctimes han patit un delictes contra la seva persona i l'altre meitat contra el seu patrimoni. Un 4,1% (49 persones) ja havia patit una victimització anterior.

Tipus de delictes principal comès sobre la víctima		Gènere de la Víctima		Nacionalitat de la Víctima	
Delictes contra les persones	48,1%	Home	66,0%	Espanyola	80,7%
Amenaces	6,9%	Dona	34,0%	Estrangera	19,3%
Lesions	30,5%	Edat de la Víctima		Relació amb l'agressor	
C. Llibertat i		Menor	43,6%	Familiar	1,9%
C. Integritat moral	4,8%	Major	56,4%	Conegut	40,2%
Atemptat contra l'autoritat	2,0%			Cap relació	56,8%
Altres contra les persones	3,9%			Altres	1,1%
Delictes contra la propietat	48,8%			En la categoria "Altres" s'inclouen educadors, directors de centre	
C. Propietat amb violència	35,6%				
C. Propietat sense violència	2,4%				
Rob. amb força /casa habitada	10,8%				
Altres	3,1%				

2. Respecte a les intervencions realitzades

Relació entre intervenció realitzada i edat

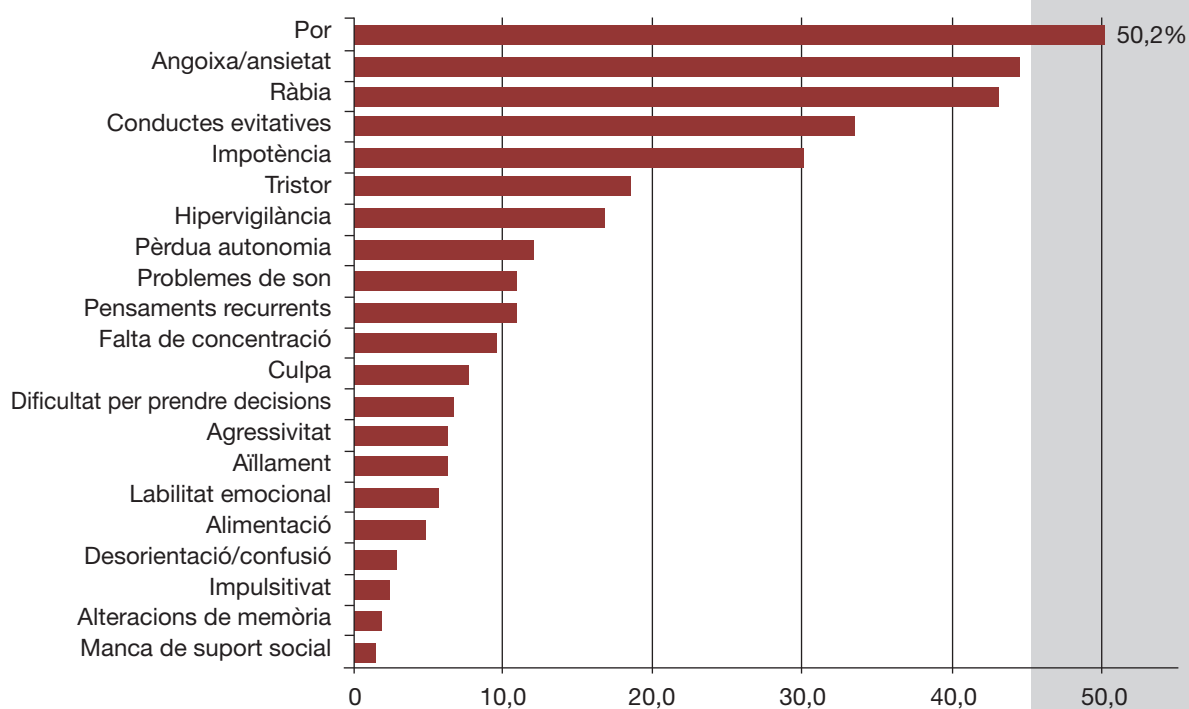
Intervencions realitzades sobre les víctimes	Edat per intervals							
	Fins a 17 anys		De 18 a 22 anys		De 23 a 64 anys		Més de 65 anys	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Primer contacte	430	46,40	144	15,60	303	32,70	49	5,30
Intervenció general	161	49,4	83	25,5	47	14,4	35	10,7
Intervenció immediata	3	50,0	2	33,3	1	16,7	0	0,0
Acompanyam. Acte Judicial	57	46,7	34	27,9	15	12,3	16	13,1
Ac. Justícia Restaurativa	2	66,7	1	33,3	0	0,0	0	0,0

En el *primer contacte* la majoria d'actuacions han estat informatives. Quatre de cada deu víctimes han fet algun tipus de demanda i en molt pocs casos (6,4%) ha estat necessari, a judici del tècnic, donar suport emocional. Tres de cada deu víctimes manifesten afectació pels fets que han patit. Un 17,5% ja han estat ateses anteriorment a aquesta intervenció per algun servei per aquest motiu. El més utilitzat ha estat el suport psicològic (49,2%). Una majoria molt àmplia de les víctimes (87,6%) ha manifestat una actitud d'agraïment davant l'actuació de suport que se li ha ofert.

El nombre d'*intervencions immediates* en el conjunt de tot l'any 2016 ha estat molt petit com per poder extreure conclusions (5 a Barcelona i 2 a Girona).

En la majoria de les *intervencions generals* (94,1%) la intervenció ha estat finalista, és a dir, que ni el tècnic ni la víctima ni els seus familiars han considerat necessària una altra derivació més especialitzada. La meitat de les víctimes afirmen que la victimització produïda pel delictes ha interferit en la seva vida quotidiana. En dos de cada tres casos s'ha detectat algun tipus de simptomatologia i les relacionades amb els problemes emocionals són les més presents en termes percentuals.

Classificació de simptomatologia present en l'afectació a les víctimes

En l'acompanyament a actes judicials en la meitat dels casos s'han pres mesures físiques de protecció i la separació espacial de l'agressor ha estat la més utilitzada. També en la meitat dels casos s'ha reforçat l'autoprotecció de les víctimes mitjançant diferents tècniques que l'informe complet de la recerca recull amb més detall.

Pel que fa a l'acompanyament en processos de justícia restaurativa, només hi ha 3 casos en tot el 2016 la qual cosa no permet extreure cap tipus de conclusió ni dada rellevant.

3. Respecte a les enquestes telefòniques a les víctimes i la seva percepció

En general, la víctima ha valorat de forma positiva o molt positiva totes les intervencions. La pregunta final *si aconsellaries el servei a altres persones* obté un 96,7% d'acceptació en el cas de les intervencions generals i un 93,8% en el cas de l'acompanyament a actes judicials.

Els resultats recollits permeten concloure que la intervenció del programa pilot d'atenció a víctimes de menors aconsegueix reduir de forma significativa i per a la majoria dels delictes el nivell d'afectació final de victimització que perceben les persones enquestades.

El lector trobarà en el contingut de la recerca nombroses dades primàries i de força valor afegit que fins ara no es disposaven.

Factors de vulnerabilitat en mares víctima de violència filio-parental. Per un futur de tractament amb les famílies

Autors: Herrador Carabante, Arantzazu; Cano Martín, Antonio; Rey Lede, Maria del Mar.

Introducció

Amb el contingut del present estudi pretenem obrir una finestra més al camp de la violència filio-parental (a partir d'ara VFP), tema que fins fa relativament poc temps ha estat de poc interès per als investigadors. La informació que es presenta intenta donar una visió clara sobre l'estat actual de la qüestió.

Avui dia encara no trobem una definició clara i universal sobre aquest tipus de violència i és per aquest motiu que molts autors es contradiuen a l'hora d'identificar les possibles variables que poden generar aquest tipus d'agressions.

Després de recollir informació sobre la temàtica, ens adonem que existeixen pocs estudis que parlin únicament dels factors que poden fer a una mare més vulnerable a les agressions dels seus fills que d'altres. Ens genera molt interès perquè entenem que molts factors que fan que es produeixi aquest tipus de violència estan relacionats amb l'estructura familiar, la jerarquia familiar, els rols que ocupa cada membre dins del nucli i els estils educatius que en aquest es transmeten. Per tant, entenem que l'àmbit familiar és un punt clau en aquest tipus de violència, per la relació que es genera entre pares i fills, tenint en compte aquelles variables que generen uns vincles tòxics que fan de la relació un cercle cada cop més viciat per la violència.

Objectiu general

Realitzar una avaluació de la situació personal, mental, familiar, social i de percepció del problema en una mostra de mares que han patit VFP i han denunciat als seus fills per aquest motiu, per tal de comparar-les amb un grup de mares que mai han denunciat als seus fills per VFP.

Objectius específics

1. Analitzar l'estat mental de les mares, a través del PAI, per tal de conèixer el perfil de personalitat que presenten les mares i descartar o no possibles patologies mentals, i poder així, comparar grups.
2. Detectar possibles històries de violència viscudes a la infància i la joventut de les mares, per tal de valorar si el fet de que hagin estat víctimes anteriorment és un possible factor que les fa vulnerables a tornar a ser-ho.
3. Valorar les perspectives que elles tenen del problema, per conèixer com es posicionen dintre del conflicte, i poder actuar en conseqüència en un possible tractament futur.
4. Fer un dibuix de les característiques sociodemogràfiques d'ambdós grups, per constatar que no hi hagi diferències significatives en quant a l'estil de vida i educació de les famílies.

Mètode

Es va localitzar una mostra de mares *víctimes* (N=35), detectant els casos específics de VFP denunciats i que havien arribat als arxius dels diferents equips de justícia juvenil. Paral·lelament, es va seleccionar un grup de mares *control* (N=35) amb les mateixes característiques que les mares víctima, amb l'única diferència de que no haguessin denunciat mai als seus fills d'entre 14-18 anys per VFP. Per extreure aquesta mostra es va recórrer a Instituts de les mateixes zones geogràfiques.

Els instruments utilitzats van ser un protocol de recollida de dades personals, familiars i de percepció de la problemàtica; el PAI (Inventari d'Avaluació de la Personalitat) i el JVQ – Cuestionario Retrospectivo para Adultos.

Per realitzar la comparació dels dos grups es van aplicar les proves T de comparació de mitjanes i la U de Mann-Whitney, així com la prova z de comparació de proporcions. Finalment, per comprovar si el fet d'haver sigut victimitzat en el passat constitueix un factor de risc predictiu per patir violència filio-parental futura, es va realitzar una anàlisi de regressió logística binària.

Resultats

És necessari esmentar que aquest és un estudi de caràcter exploratori i, per aquesta raó, el número de proves analitzades és molt elevat. Seguint la idea de Bender i Lange (1998) i Martínez-Cambor (2012), donada la naturalesa exploratòria de la recerca, les nombroses comparacions dutes a terme i que no s'han definit hipòtesis prèvies, no s'ha ajustat el valor p de significació mitjançant algun mètode de correcció (per exemple Bonferroni).

Descripció de la mostra

Gairebé el total de mares participants a l'estudi són de nacionalitat espanyola (97,1% de les mares pertanyents al grup control i el 94,3% de les pertanyents al Grup d'Estudi).

Va ser més habitual trobar nuclis de convivència formats per ambdós pares al grup control que al grup d'estudi. Al grup d'estudi la majoria convivia mare i fill.

En referència a la situació econòmica de les famílies, el més habitual va ser trobar "suficient". Destaca el percentatge del Grup d'Estudi en contraposició al grup control en referència als treballs de tipus "no qualificats". A les famílies del grup d'estudi, un 34,3% dels casos havia realitzat un canvi de residència recentment, a diferència del 8,6% dels casos del Grup Control. Generalment, el motiu principal per a mudar-se va ser la "separació o divorci". Avaluant els canvis recents en la família, podem observar que van ser més freqüents en les famílies pertanyents al grup d'estudi que al Grup Control, essent "separació o divorci", "defunció" i "nova parella" les més assenyalades.

En referència a la figura de l'educador principal, la mare va constituir el 62,9% dels casos al Grup d'Estudi, en contraposició al percentatge per les famílies del Grup Control, que va ser del 28,6%. En aquest grup, un 71,4%, el pes de l'educació va recaure principalment en ambdós progenitors, a diferència del Grup d'Estudi, amb un 18,6%.

Tipus d'educació rebuda i donada

Els resultats obtinguts assenyalen que existeixen diferències significatives ($p \leq 0,05$) a cadascuna de les àrees següents:

- *Quant a l'educació donada als seus fills:*
 - Les mares del Grup d'Estudi mostren un estil educatiu més *autoritari* i més *permissiu* en comparació al Grup Control, tant en la infància com en l'adolescència.
 - Les mares del Grup d'Estudi mostren un estil educatiu menys *democràtic* en comparació al Grup Control, tant en la infància com en l'adolescència.
- *Quant a l'educació rebuda per part de les mares:*
 - Les mares del Grup d'Estudi van ser educades amb un estil més *permissiu* per part dels seus progenitors, en comparació al Grup Control,.
 - Les mares del Grup Control van rebre un estil educatiu més *democràtic* durant la seva adolescència en comparació al Grup d'Estudi.

Relacions i situació familiar

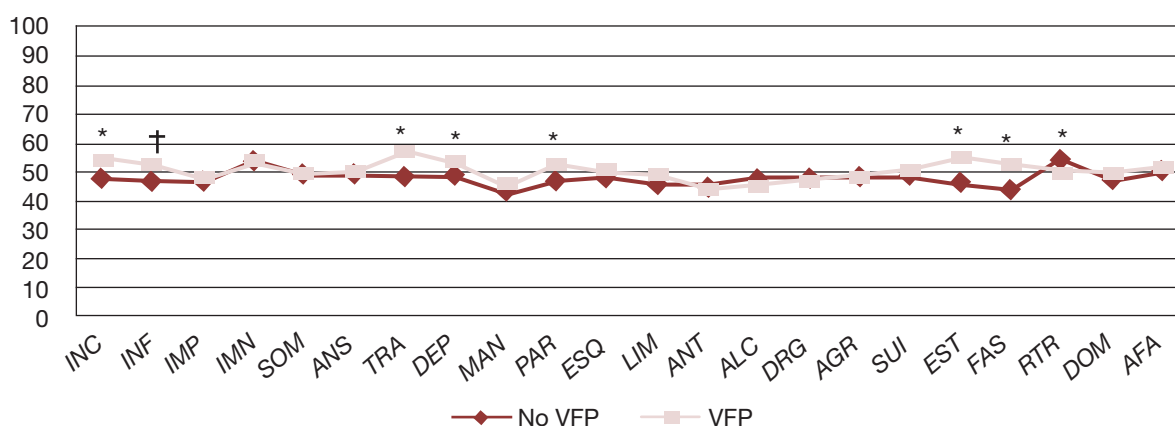
Es van trobar diferències significatives ($p \leq 0,05$) en relació a les següents àrees:

- Activitats d'oci amb els fills/es: Les mares víctimes de VFP realitzen menys activitats d'oci amb els seus fills/es en comparació al Grup Control.
- Comunicació: Les mares víctimes de VFP consideren que tenen una pitjor comunicació amb els seus fills/es en comparació al Grup Control.
- Afecte: El Grup d'Estudi sent que ha rebut menys afecte durant l'adolescència per part dels seus progenitors en comparació al Grup Control.

- Incompliment de normes per part del fill/a: Les mares del Grup Control apliquen en major proporció el càstig i el diàleg davant l'incompliment d'una norma per part del fill, en comparació al Grup d'Estudi.
- Problemes amb algun membre de la família: Els pares de les famílies que pateixen VFP presenten més problemes (físics, mentals o delictius) que els del Grup Control.
- Oci: Les mares del Grup d'Estudi realitzen menys activitats d'oci fora de l'àmbit familiar en comparació a les mares del Grup Control.
- Coordinació entre els progenitors: Les mares víctimes de VFP, consideren que existia menys coordinació entre ambdós progenitors a l'hora d'educar als seus fills/es, en comparació al Grup Control.

Inventari d'Avaluació de la Personalitat (PAI)

Gràfic 1. Mitjanes de les Puntuacions Transformades (PT) dels grups VFP i grup No VFP a les escales PAI

Nota: INC=Inconsistència, INF=Infreqüència, IMP=Impressió Positiva, IMN=Impressió Negativa, SOM=Queixes Somàtiques, ANS=Ansietat, TRA=Trastorns relacionats amb l'Ansietat, DEP=Depressió, MAN=Mania, PAR=Paranoia, ESQ=Esquizofrènia, LIM=Trets Límits, ANT=Trets Antisocials, ALC=Problemes amb l'alcohol, DRG=Problemes amb les drogues, AGR=Agressió, SUI=Ideacions suïcides, EST=Estrès, FAS=Manca de suport social, RTR=Rebuig al tractament, DOM=Dominància, AFA=Afabilitat

* Significació de la prova T-Student a un nivell $p < 0,05$

† Significació de la prova U de Mann-Whitney a un nivell $p < 0,05$

Al gràfic 1 es representen les mitjanes obtingudes a les diferents escales del PAI. Com es pot observar, tant els resultats de les anàlisis de la prova T, com la prova U de Mann-Whitney indiquen diferències significatives entre els dos grups a les següents escales del PAI:

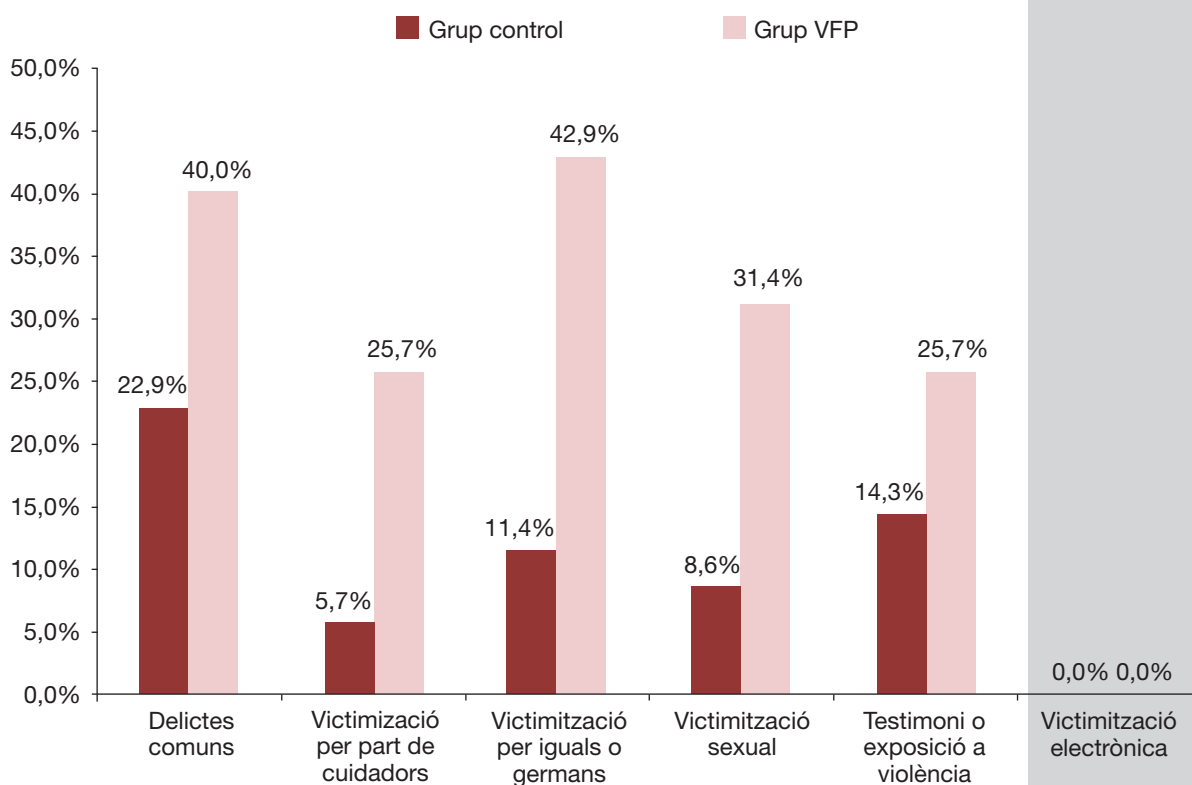
1. *Inconsistència* ($t(60) = 3,547$; $p = 0,001$), mostrant les mares del Grup d'Estudi puntuacions mitjanes superiors en relació a la baixa consistència de les respostes donades al qüestionari.
2. *Infreqüència* ($U = 252$, $Z = -3,165$; $p = 0,002$), mostrant les mares del Grup d'Estudi puntuacions mitjanes superiors en relació a la manca d'atenció prestada al contingut dels ítems
3. *Trastorns relacionats amb l'ansietat* ($t(60) = 4,211$; $p < 0,001$), presentant les mares del Grup d'Estudi puntuacions mitjanes superiors en relació a la simptomatologia clínica i conductual en els trastorns d'ansietat.

4. *Depressió* ($t(60)= 2,119$; $p=0,041$), mostrant les mares del Grup d'Estudi puntuacions mitjanes superiors en relació a la simptomatologia depressiva
5. *Paranoia* ($t(60)= 3,939$; $p<0,001$), mostrant les mares del Grup d'Estudi puntuacions mitjanes superiors en relació a la vigilància i el control excessiu.
6. *Estrès* ($t(60)=4,692$; $p<0,001$), mostrant les mares del Grup d'Estudi puntuacions mitjanes superiors en relació al grau d'estrès experimentat en l'actualitat.
7. *Manca de suport social* ($t(60)=3,511$; $p=0,001$), mostrant les mares del Grup d'Estudi puntuacions mitjanes superiors en relació a la percepció subjectiva del suport social rebut.
8. *Rebuig al tractament* ($t(60)=-2,633$; $p=0,011$), mostrant les mares del Grup d'Estudi unes puntuacions mitjanes inferiors en relació a la baixa motivació al canvi i la resistència a sotmetre's a tractament.

Juvenil Victimization Questionnaire (JVQ)

Es van trobar diferències estadísticament significatives ($p\leq 0,05$) en tres de les tipologies de victimització. En concret, els resultats indiquen que les mares que pateixen VFP han patit una major taxa de victimització per part de cuidadors, victimització per part d'iguals o germans i victimització sexual durant la seva infància i adolescència, en comparació amb el Grup Control.

Gràfic 2. Taxa de victimització

Percepció del problema

Com és percebuda la VFP per part de les mares que la pateixen?

Més de la meitat (62,9%) de les dones se senten responsables de la situació de violència que han viscut o viuen dins de l'àmbit familiar. En aquest sentit, més d'un terç de la mostra entrevistada pensa que hauria d'haver posat en pràctica més estratègies de prevenció durant la infància del/la menor (37,1%), a més de més límits (17,1%). Crida l'atenció que quasi el 30% de les mares afirma que no canviaria res.

La majoria de les mares se senten víctimes de la situació (82,9%), i aquest sentiment s'inicia en més de la meitat d'elles quan perceben que han perdut el control de la situació (60%). El 51,4% de les dones va decidir demanar ajuda en el moment en que van percebre que podia augmentar el risc d'un possible dany físic, el 25,7% després de sentir que havien perdut el control de la situació, mentre que el 17,1% quan va patir una agressió física i, finalment, el 5,7% quan va sentir-se humiliada.

Propostes

Després d'haver parlat amb mares que havien denunciat als seus fills per violència filio-parental, detectem la necessitat general dins del Grup d'Estudi, de focalitzar un tractament més adequat i especialitzat per aquesta conflictitat. Gran part de les mares troben a faltar un recolzament i assessorament professional per aquest tipus de violència. La seva percepció és que elles mateixes han intentat posar mesures però no han trobat una solució adequada. I quan han arribat a la denúncia, ja estan molt cremades de passar per serveis d'ajuda que no els han funcionat.

A altres comunitats autònomes trobem centres que enfoquen un tractament més personalitzat, i a l'hora més conjunt, apostant per un treball familiar. En aquest cas, nosaltres ens plantejem com a mesura temporal la implantació de pisos terapèutics per aquesta tipologia de casos. També trobem molt necessari que, arribat a punts extrems de violència, els menors es puguin separar del nucli familiar per reduir els nivells d'ansietat i irritació dels participants directes en la violència.

- 1 Immigrants i criminalitat a Europa. Els exemples d'Alemanya i Espanya. Gener 1995
- 2 La preso pública de Barcelona durant l'etapa isabelina / La casa de correcció de Barcelona (1836-1856). Gener 1998.
- 3 El cost de la justícia penal. Privació de llibertat i alternatives. Febrer 1998.
- 4 El nen abusat sexualment com a testimoni / Els delictes contra la llibertat sexual relacionats amb menors. Març 1998.
- 5 Intel·ligència i personalitat en el procés rehabilitador del delinqüent. Maig 1998.
- 6 Salut i presó. Octubre 1998.
- 7 La premsa envers la violència juvenil i la presó. Novembre 1998.
- 8 El tractament dels agressors sexuals. Febrer 1999.
- 9 La victimització a Catalunya l'any 1996. Abril 1999.
- 10 Programes aplicats de psicologia comunitària amb personal penitenciari. Juny 1999.
- 11 Justícia juvenil: inserció laboral i mesures en medi obert. Octubre 1999.
- 12 Reincidència i delinqüència juvenil. Novembre 1999.
- 13 Violència domèstica. Desembre 1999.
- 14 L'estat de l'adopció a Catalunya (1998-1999).
- 15 Maltractaments infantils a Catalunya. Juny 2000
- 16 Presó i dones. La incidència dels programes motivacionals en la conducta social. Un estudi evolutiu (1988-2000) a la presó de dones de Barcelona. Setembre 2000
- 17 Avaluació d'un programa de tractament per a joves violents. Novembre 2000
- 18 Avaluació de l'efectivitat dels programes de tractament amb delinqüents a Europa. Gener 2001
- 19 La victimització a Catalunya l'any 1999. Maig 2001
- 20 L'arrest de cap de setmana a Catalunya (1996-2000)
- 21 Addictes a les drogues i reincidència en el delicte
- 22 Maltractaments físics greus a nadons i menors de quatre anys ingressats en centres d'acolliment
- 23 Intervenció institucional. Elements per a l'anàlisi en menors infractors o en risc
- 24 Els menors estrangers indocumentats no acompanyats (MEINA)
- 25 La mediació penal
- 26 La reincidència
- 27 Família i conducta antisocial
- 28 Presentació de dues recerques de l'àmbit penitenciari
- 29 Intervenció en centres de justícia juvenil
- 30 La classificació inicial en règim obert dels condemnats a presó
- 31 La reincidència en les penes alternatives a la presó a Catalunya
- 32 L'assistència religiosa i la llibertat de culte a les presons de Catalunya
- 33 Bullying - Violència de gènere. Elements per a l'anàlisi
- 34 Violència dels joves a la família
- 35 Infractors i conducta violenta
- 36 Drogues i tractament penitenciari
- 37 Perfil professional del jutge de primera instància i instrucció de Catalunya
- 38 Violència de gènere i justícia
- 39 Delictes sexuals i reincidència
- 40 Intervenció amb infractors juvenils
- 41 Mediació i resolució de conflictes en entorns penitenciaris
- 42 Perfil professional del Secretari Judicial de Catalunya
- 43 Predicció del risc de violència en contextos institucionals. Els sistemes de control monitorat aplicat a penats adults
- 44 Drogues i presó. Mesures de seguretat i salut mental
- 45 Models de política criminal i penitenciària internacional
- 46 Dona i violència de gènere
- 47 La formació dels funcionaris de seguretat dels centres penitenciaris a Catalunya i a França
- 48 Perfil dels penats per delictes contra la seguretat del trànsit
- 49 Intervenció amb agressors de violència de gènere
- 50 Intervenció amb infractors condemnats per delictes de trànsit a programes formatius
- 51 Abús sexual infantil: valoració psicosocial des de l'àmbit de la justícia
- 52 Agressors en violència de parella
- 53 Inserció després de la presó
- 54 Estrangers en centres penitenciaris
- 55 Victimologia i ciberdelicte en menors
- 56 La reincidència en el programa de mediació i reparació de menors
- 57 Intervenció penal amb infractors de trànsit
- 58 Avaluació de menors infractors: factors protectors i de risc
- 59 El temps en la justícia de menors
- 60 Intervenció en el marc de l'execució de mesures penals en la comunitat
- 61 Prestacions en benefici de la comunitat i realització de tasques socioeducatives en justícia juvenil
- 62 La victimització d'infants i joves en risc
- 63 La llibertat condicional a Catalunya
- 64 Gestió de casos en l'àmbit penitenciari
- 65 Execució penal i toxicomanies
- 66 Avaluació del programa d'entrenament d'habilitats parentals. Límits
- 67 La taxa de reincidència penitenciària 2014
- 68 Estudi comparatiu de la qualitat de vida dels discapacitats intel·lectuals i del desenvolupament en els centres penitenciaris de Catalunya
- 69 Nous programes d'intervenció en medi obert
- 70 Gestió emocional als centres penitenciaris
- 71 Execució penal als territoris
- 72 Delinqüents violents i reincidència

Edició i producció: **Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada Ausiàs Marc, 40**
Tel. 93 207 31 14
Fax 93 207 67 47
www.cejfe.cat

ISSN: 2339-5613
Dip. legal: B-1482-1998

